

Kvennablaðið kostar 1 kr. 50 au. inn-
anlands, erlendis 3
kr. (65 cent vestan-
hafa) $\frac{1}{2}$ vörðsins
borgist fyrirfram, en
 $\frac{1}{2}$ fyrir 16. júlí.

Kvennablaðið.

Uppsögn skrifleg
bundin við ára-
mót, ógild nema
komin sé til út-
gef. fyrir 1. okt
og kaupandi hafi
borgað að fullu.

20. ár.

Reykjavík, 4. desember 1914.

N. II.

Afdrif stjórnarskrármálsins.

Um ekkert hefir mönnum orðið jafntíð-
rætt þessar síðustu vikur og það að fá fulla
vissu um afdrif stjórnarskrármálsins og
fánamálsins, sem hinn nýi ráðherra vor
fór með á konungsfund, nú fyrir tveimur
mánudum.

Útlitið fyrir því að þessi tvö mál næðu
fram að ganga virtist engum efa undir-
orpið. Konungur hafði heitið að sam-
þykkja hvorutveggja málin með vissum
skilyrðum, sem alþingi tók tillit til, svo
ekkert virtist eiga að geta tafið framgang
þeirra lengur.

En — hvað tefur ráðherrann? Því hefir
hann þá ekki lokið þessu af, sem líklegt
er að mælt hefði engri mótspyrnu af
hálfu konungs, eftir því sem þingið skildi
við þau?

Fyrir nokkrum vikum gaus upp sú
fregn að stjórnarskrármálið væri staðfest
og komst svo langt að Sjálfstæðismenn
birtu það í blöðum sínum. Mörgum fanst
þá kynlegt hvað ýmsir af flokksfóringjum
þeirra sýndust óánægðir með þau mála-
lok. Flestum okkar hinna, sem ekkert
fáumst við flokksmál, virtist að þeir ættu
einmitt að vera gladdir og sigri hrósandi, að
hafa nú loks komið þessu mikla nauð-
synjamáli — og eftir framkomu þeirra á
síðari árum — þessu áhugamáli þeirra
— í fulla framkvæmd. Búnir að gera
það að staðfestum lögum, eftir meira en
4 þinga umræður. Það var sannarlega
orðið dýrt mál, og full þörf orðin að
binda á það endahnútin.

Þegar þetta mishermi um staðfestingu
stjórnarskrárinnar var svo leiðrétt, þá

virtist Sjálfstæðismönnum, sumum
hverjum, léttu fyrir brjósti. Ísafold fór þá
að bollaleggja um hvað gera skyldi ef
stj.skr. fengi ekki staðfestingu konungs.
Í því eintali ritstjórans við sjálfs síns sál
var helzt að heyra að bezt væri að hreyfa
stj.skr. þá ekki fram, til þess að þurfa
ekki að selja inn ríkisráðsákvæðið. Öll
fyrrí ummæli blaðsins um lífsnauðsyn á
á brottnámi konungkjörnu þm. m. fl.
voru nú gleymd og að engu orðin.

Síðan hefir stöðugt verið von á nýjum
fréttum frá ráðherra um afdrif þessa máls,
og nú síðast hafði hann símað að fund-
ur yrði í ríkisráðinu þ. 30. nóv. þar sem
skorið yrði til fulls úr örlögum stj.skr.m.
og fánam. Meira fekk *almennigur* ekki
að vita. Kvennabl. beið því með útkomu
sína, til að geta flutt lesendum sínum
símfregnir þær sem sönnuðu afdrif máls-
ins. Skeytið er ókomið enn vegna síma-
bilunar, en málalokin eru talin fullkom-
lega viss: nfl. neitun konungs að staðfesta
hvorutveggja, eins og það nú liggur fyrir
honum.

Hvað veldur þessari neitun?

Ef svo er, sem alveg má telja vist, eftir
því sem bæði »Ingólfur« og »Þjóðviljinn«
tala, þá er von að margir leggi þessa
spurningu bæði fyrir sjálfa sig, og sér í lagi
fyrir þá, sem ráðið hafa þessu máli til full-
nustu, og búið það í pottinn fyrir þessa
neitun. Hafa menn þá öll þessi þingár leikið
sér með landsins fé, til þess að þvæla það
mál, sem þeir ætludu sér aldrei að fá
gert að lögum? Hafa þeir leikið sér að
auðtryggni kjósendanna, sem leggja fyrir
þingmannaefnin þau mál, sem þeim finst
nauðsynlegt að fá framgengt, og kjósa þá

menn svo, sem líklegast mæla, til að koma þessu áleiðis, með þeirri einföldu barnatrú að heiðarlegir menn svíki ekki loforð sín? Reyndar skal það víðurkent að málið komst loks fram á þinginu 1914 með öllum atkvæðum í N.deild gegn einu, og í einu hljóði í Efrideild.

En er þetta alt saman þá eintóm látalæti?

Ætludust menn þá aldrei til annars 1911, en að fá sem fallegasta stefnuskrá á pappírnum fyrir næstu kosningar? Komu báðir flokkar sér þess vegna saman 1912 að leggja málið á hilluna og gefa ekkert um aukabingskostnaðinn? Var stjórnskrármálið 1913 að eins tálbeita, sem menn vonuðu að aldrei fengist staðfest? Vóru það að eins pólitísk fjórráð við þáverandi ráðherra að senda hann með þetta frumvarp á konungs fund, til að fá fullvissu um hvort það fengist samþykkt á sínum tíma? Og var það af gremju yfir því að H. H. hafði í það skilti verið of duglegur að svo var veizt að honum fyrir þá ferð? Og — var það loks til þess að koma í veg fyrir að stjórnskrármálið öðlaðist staðfestingu konungs, að menn voru svo sólgirnir eftir að semja einhvern hala við frumvarpið í sumar?

Herþjónusta Norðurálfukvenna.

I.

Hinn skelfilegi Norðurálfuófríður, sem nú geysar um mestan hluta hennar hefir ekki einungis kallað heimilisfeður og fullorðna karlmenn undir vopn, og sent þá út í opinn dauðann, víðsvegar um löndin, hann hefir einnig kallað konurnar til herþjónustunnar — þeirrar herþjónustu, sem þær hafa jafnan verið einar um frá aldaðli: Að bera hita og þunga dagsins heima fyrir, halda uppi heimilunum, búnaði, iðnaði, veizlun o. fl. Yfir hötuð, leggja líf og heilsu í sölnar til að vernda það, sem heima fyrir væri til af hagsmunum og menningu þjóðanna.

Aldrei fyrri hafa konur tekið jafn félagslegan þátt í þessum störfum á ófríðartímum. Hinn sívaxandi félagsskapur þeirra á milli gerir þær kunnugri hver annari og veitir þeim margháttaða þekkingu í öllum þjóðfélagsmálum og þörfum. Hluttaka þeirra í

allskonar þjóðfélagsmálum, störfum og embættum gerir þær nú einmitt færar um að leysa þessi margháttaðu störf jafnvel af hendi og karlmennirnir, sem áður hafa lengstum haft þau með höndum, þess vegna verða bágindin í þessum styrjaldarlöndum ekki eins tilfinnanleg og annars mundi verða, því konurnar reka víða öll hin daglegu störf svo lítils munar verður vart, fyrst um sinn. Það er ekki fyr en meira þrengir að, og ófríðurinn hefir tæmt löndin bæði að vinnufærum mönnum og fé, og eyðilagt þau á þeim svæðum þar sem ófríðurinn geysar, að skorturinn á hinum venjulega vinnukrafti karlmanna fer að verða tilfinnanlegur.

En þrautirnar og þjáningarnar, sorgina, kvíðann og vonleysið, það fá konurnar ef til vill að reyna í margfalt ískara mæli, en sjálfir hermennirnir, þær verða alt af að vera milli vonar og ótta. Ekkert heimili kemst hjá því að eiga einhverjum vinum eða vandamönnum á bak að sjá.

Kvennablaðið ætlar sér að flytja, fyrst um sinn, fregnir frá þessum systurum okkar úti í heiminum, sem nú eru að inna sína varnarskyldu af hendi fyrir fósturjóðina. Allar hafa þær sömu störf: að halda uppi heimilunum, vernda þjóðfélagið frá hungri og öðrum afleiðingum ófríðarins. Allar vilja þær vinna að því að mögulegt verði að koma á sáttum og friði. Og allar segja þær hver með annari: „Ef við konurnar hefðum kosningarrétt, þá gætu slíkir voðaviðburðir ekki átt sér stað. Við mundum ekki leyfa að synir okkar, menn og bræður, yrðu sendir út til þess að myrða alsaklaust fólk og láta slátra sér miljónum saman. Þegar við fáum full þjóðfélagsleg réttindi, þá verður okkar fyrsta krafa: »Birt með vopn, stríð og blóðsúthellingar, semjið frið um allan heim, skerð úr deilum yðar á friðsamlegan hátt, eins og síðuðum, kristnum mönnum ber. Vér öllum yður ekki lengur syni til fæðu fyrir fallbyssur og morðtöl.“

Kvenréttindafélag Íslands hefir fengið bréf frá „Lyceum-klubbnum“ í Berlín, sem samanstendur af ýmsum helstu vísinda, lista- og mentakönnum, allra landa, og hefir deildir, bæði í Berlín, París og London. Þessar konur eru hlutlausar í pólitík, og snúa sér því til Kvenréttindafélaga hlutlausu landanna, sem eru í Alþjóða Kvenréttindafél. („I. W. S. A.“). Þær segjast vilja reyna að leiðrétta mishermi á ýmsu, og gefa sannar skýringar, svo hægara verði síðar að koma á sáttum og friði og minna hatur verði milli þjóðanna:

„Sama daginn og herboðið var gefið út í Þýskalandi, þá sendi stjórn Þýzka sambands kvenfélaganna út svohljóðandi skipulagsskrá handa kvenfélögnum:

»Öll Kvenfélög í hverri Þýzkri borg og bæ, taki sig saman og myndi þjóðlega kvennaherþjónustu með eftirfylgjandi stefnuskrá.

I. Almenn hluttaka á útvægum og umsjón og miðlun á matvörum.

2. Umsjón heimila:

- a. Fjölskyldna þeirra manna, sem eru í stríðinu.
- b. Fjölskyldna þeirra, sem hafa mist atvinnu vegna stríðsins.

3. Útveggun vinnu, með þreföldu markmiði.

- a. Að útvega þeim konum atvinnu, sem vegna fráveru heimilisföðurins verða að leita sér sjálfstæðrar atvinnu.
- b. Að útvega þeim konum atvinnu, sem bæði eru hæfar og fúsar til að taka að sér stöður, sem hafa losnað, vegna brottveru karlmanna.
- c. Að útvega atvinnu handa þeim, sem vilja fríviljulega taka að sér ýms verk.

4. Fræðslustörf.

Í Berlín starfar þetta þjóðlega herþjónustulandsfélag kvenna í sambandi við miðnefnd og 23 hjálparnefndir.

Til þess að útvega hjálparnefndunum áreiðanlegar upplýsingar, þá hefir aðalstjórn kvenfélaga herþjónustunefndarinnar myndað margar nefndir, sem hafa hin ólíku hlutverk með höndum og alla umsjón þeirra, undirbúning og framkvæmdir. Undir þeim standa svo aftur hin ýmsu félög kvenna, sem vinna að bjargráðum heima fyrir, meðan að stríðið stendur yfir. Nefndirnar eiga því sér í lagi að fá yfirlit yfir allar þær stofnanir, sem til eru í hverri sérstakri grein, í samráði með bjargráðafélögnum, matkjafahúsunum o. s. frv. og mynda reglubundna hjálp á öllum svæðum, sem við þurfa, og unt er að veita.

Þessar sérstöku upplýsinganefndir eru alls 8 talsins. Undir þær heyra meðal annars:

1. Umsjón barna.
2. Útveggun og umsjón matvöru, miðlun matseðla o. s. frv.
3. Ávisun og útveggun bústaða og fæðis.
4. Fatagjafir.
5. Atvinnuútveggun.
6. Ávisun á fríviljugt starfsfólk.

Allar þessar nefndir hafa stöðuga sameiginlega fundi með sér, ásamt hinni opinberu rannsóknarnefnd ríkisins. Í mörrgum umdæmum daglega.

Frá 'Lyceum'-klúbbnum

í Berlín

til systuranna í hlutlausu löndunum.

Bréf þetta segjast þessar konur senda til að koma í veg fyrir ósannindi og miskilning á högunum heima í Þýskalandi, til að auka skilning manna á ástandinu, reyna að koma í veg fyrir hið megna hat-

ur milli þjóðanna, og undirbúa mögulegan frið og sættir að alloknum ófriðinum.

»Vér konurnar«.

Já, sannarlega standa karlmennirnir þarna úti í fylkingarbrjóstunum í dauðans hæltu. En þó er það ef til vill enn þá hardara að vera dæmdur til að biða í aðgerðaleysi og óvissu. Við höfum aldrei fyrri vitað að biðin væri svona þung.

Þessa tilfinningu, sem er svo auðsæ og kemur svo oft fram í bréfum herforingja og hermanna, sem enn þá eru eftir heima í landinu, skiljum við konurnar svo vel. Við biðum alltaf í angistarfullri eftirvæntingu, eftir fréttunum frá hernaðarsvæðinu, með þeirri von, að sérhver nýr dagur færi okkur nær friðinum, sem við þráum svo innilega. Við biðum hvern daginn eftir annan, hverja klukkustundina eftir aðra með vaxandi óþreyju og kvíða eftir fáum, sluttum, en þó óendanlega dýrmætum línum frá herpóstinum. Og hvort sem hann kemur eða kemur ekki, þá skiltir hann þó svo oft örlögum og hamingju margra mæðra, eiginkvenna og dætra. Við biðum möglunarlaust, og berum þungann af vanmætti okkar gagnvart hinum skelfilegu viðburðum, sem brolist hafa inn yfir alla siðmenningu vora. Að eins örlítið brot af oss getur tekið þátt í störfunum úti á hernaðarsvæðinu, mitt inni í óútmálönlegum þjáningum og skelfingarástandi. Við fáum dásamlegar fregnir af störfum þýzku hjúkr-unarkvennanna okkar og líknarsysturanna, um hugrekki þeirra, fórnfýsi og sjálfsafneitun á miðju bardagasvæðinu. Þær hafa starfað þar dag og nótt alveg örþrota að kröflum, meðan stórskotahriðin hefir geysað alt í kringum þær. Ein hjúkr-unarkona, systir Elfrida Saherhaus hefir alltaf frá byrjun fylgst með einni austurprússneskri riddarafylkingu og tekið þátt í öllum hennar hættum og raunum, til þess að geta verið læknum til hjálpar við vígvöllinn. Svo ágætt er þýzka heilbrigðisfyrirkomulagið, og stjórn þýzku hjúkr-unarkvennanna og líknarsysturanna, sem eru ein grein af al-

þjóðahjúkrunarfélagi kvenna, að þrátt fyrir hin mörgu hermannasjúkrahús og spítala, sem þær sjá um, þá gátu þær þó sent mörg hundruð útlærðar hjúkrunarkonur, með margra ára reynslu, til Austurrikis.

Pegar við berum það, sem eftir er handa okkur hinum að gera, saman við það, sem hjúkrunarkonurnar gera, þá verða það smámunir einir. Og þó má finna þar líka mikilfengleg störf, unnin af sérstökum konum, sem í heild sinni sýna feiknastarfsþrek, fyrirhyggju og stjórnaðhæfileika.

Sambandsfélög kvenna af borgaralega og jafnaðarmannaflokknum hafa á svipstundu myndað heilt net af praktiskum bjargráðafélögum yfir allt Þýzkaland og látið öll önnur félagsmál biða.

Konurnar hafa stofnað matgjafa- og mat-söluhallir, bæði sérstakar og í sambandi við skólaeldhúsin. Eldhús eru stofnuð, þar sem búinn er til miðdegismatur handa 6000 manns, sem kostar um 9 aura skamturinn. Þar eta margir listamenn, bladamenn o. s. frv., sem mist hafa atvinnu við ófriðinn. Yfir höfuð virðist að búið sé að sjá um alþýðufæðslu á mjög tryggilegan hátt, meðan á stríðinu stendur.

Til þess að halda þessum svo kölluðu stríðsmatreiðsluskólum uppi og starfa við þá, hafa verkakonur verið teknar, sem mist hafa atvinnu. Þar vinna þær það, að fá áframhaldandi atvinnu, æfa sig í matreiðslu og fá sjálfar að læra að búa til *óðýran* en þó góðan mat.

Vinnuleysið er sem stendur í öllum löndum erfiðasta hagfræðilega viðfangsefnið. En nú virðist það vera að verða minna tilfinnanlegt. Hið viðtæka félag: »Atvinnuhjálp« skýrir frá því að ástandið á vinnu-markaðinum sé að batna. Kaupsýsin eykst óðum og fjöldi kvenna fær atvinnu við þrjón og sauma á vetrarfatnaði handa hernum. Bæjafélög og sveitafélög hafa komið á fót reglubundinni atvinnuhjálp handa atvinnulausu fólki og með tilliti til þess, hafa bæjarstjórnirnar snúið sér til landsfélags kvenna, til þess að koma þessu í framkvæmd og fá þær sér til hjálpar.

Óteljandi hæli eru stofnuð meðan á stríðinu stendur handa börnum og unglingum. Ungbörnum ætti að vera hægt að hlífa við vóðaáhrifum stríðsins — að undanskildum hinum ógæfusömu landamæraheruðum, þar sem fjöldi af orustum og árásum frá óvinunum hefir farið fram.

Til þess að lina bágindi kvenna, sem vanfærar eru og eiga menn eða unnusta í hernum, sem eru að berjast fyrir örlögum þeirra jafnt og vor ailra, þá hefir hið þýzka kvenréttinda og barnaréttindafélag allstaðar fræðslu eða upplýsingaskrifstofur handa þeim, sem hjálpar þeim með ráðum og dád, bæði fyrir og eftir fæðingu barnsins. Hin alpektu og marglofðu félög kvenna, sem sjá börnum fyrir fóstri á góðum heimilum hafa margfaldað tilraunir sínar að fá börnum gott fóstur, og mæðraheimilin og barnaheimilin eru öll í mestu aukningu og mörg nýstofnuð.

Margt efnað fólk hefir tekið að sér svo kallaðar stríðs-guðfæðginaskyldur við fátæk börn, sem fæðast meðan á ófriðnum stendur, sem eru í því fölgnað að kosta eða sjá um uppeldi þeirra, með því að leggja á sig til þess friviljugan herskatt. Því þau börn sem fæðast hið þungbæra ár 1914, eiga kröfu til sérstakrar umhyggju.

Við höfum sannfært okkur um að reglusemi, nákvæmni og samstæðileg niðurskipun eru grundvallaratriðin í herþjónustu þýzkra kvenna, sem myndast af þúsundum smárra byggingarsteinna: vinnu, sem bindur saman allar konur um víðan heiminn.

En meðan þúsundir kvenna bera bitrustu sorgir möglunarlaust með hinu mesta hugrekki, þótt allar hugsanir þeirra bæði dag og nótt fylgi ástvinunum, sem leggja líf sín í sölurnar, til þess að gera það mögulegt að lífið geti gengið rólega heima fyrir, þá eru hinar mörgu hversdagsskyldur daglega lífsins uppfylltar án allra stórrða og orðagjálfsurs. Þessar hversdagsskyldur gefa ekkert tækifæri til sérstakra viðfrægra hetjuverka. En hin samvizkusama starfrækni þeirra er vottur um raunverulega, rótfasta og djúpa siðmenningu.

Konur!

*Sækið kjörfundinn á laugar-
daginn. Komid nógu snemma.*

*Kjösið þann lista, sem kona
er efst á.*

Tíu lagaboðorð

fríviljugu kvenbjargráðafélaganna.

—o—

1. Hjálpaðu af öllu hjarta þínu, og öllum kröftum. Nauðsynlegustu störfin ber þér að elska mest. En þér mun finnast þú fyrst komin á rétta hillu þegar markið og meðulin verða samfara sannfæringu þinni.

2). Fríviljugum störfum fylgja þær skyldur, að þau verða að leysast enn þá betur af hendi en launuð vinna. Bústu við fyrirhöfn og óþægindum, en væstu ekki eftir æfintýrum og aðdaun.

3. Gerðu ekki velgerðir þínar fátæklingum í óhag. Saumaðu og þrónaðu ekki handa hermönnum og særðam mönnum, því þá tekur þú vinnuna út úr höndum á þeim allra fátækustu: atvinnuleysingjunum.

4. Að græða sárin er gott. en engan að særa er enn þá betra. Sá sem ekki segir þjónum sínum upp atvinnunni, gerir betur en sá, sem gefur 10 atvinnuleysingjum ölmusu.

5. Ef þú ert sannfærður um að einhver lifði virkilega neyð, þá att þú ekki að linna fyr en bætt er úr henni, eða hún er linuð að minsta kosti. Annars hefir þú rænt fátæklinginn tíma sínum, auðmýkt hann og veikt tiltrú hans, brugðist vonum hans og gefið honum ekkert í staðinn.

6. Ætlastu ekki til að þú finnir eintómar dygðir hjá þeim sem á bág. Einnig fyrir þá sem lifað hafa óreglulega eða léttúðugu lífi, er hungursdauði alt of hörð hegning.

7. Sæktu ekki einungis eftir trúnaði þeirra sem bjóða fram hjálp. heldur og þeirra sem eru hjálparþurfar. Komdu aldrei fram eins og umsjónarmaður eða embættismaður, heldur blátt áfram sem hjálparmaður eða ráðgjafi.

8. Reyndu að tala við alla, sem leita aðstóðar þinnar, eins og jafningja þína. Þú kennir þeim aldrei að skilja þig, ef þú tjaldrar með uppgerðartilæti, heldur ef þú sýnir að þú skiljir þá rétt. Vertu ekki óþolinmóður, þótt þeir neiti góðum ráðum þínum. Oft skilja þeir ekki hvað þú vilt, og enn þá oftast hefir þú ef til vill ekki skilið hvers þeir þurfa með.

9. Gleyndu því aldrei að þú skuldar ekki

einungis þeim lotningu, sem falla á vígvellinum fyrir föðurlandið, heldur og þeim, sem særast í baráttunni fyrir tilverunni. Einnig meðal þeirra, eru til margar óeigingjarnar hugrakkar og tryggjar hetjur, og jafnvel þeir, sem ekki eru hetjur, hafa þó haft meira að bera af mæðu og skorti í lífsbaráttunni, heldur en vér getum skilið eða grunað, sem stöndum svo miklu betur að vígi.

10. Þegar einhver frá óvinalöndunum biður þig hjálpar, þá att þú að sýna honum enn þá meiri liðveizlu en nokkurum landa þínum, því þú verður vel að gæta þess, að hann er hálfu óhamingjusamari en þeir. Hann er ekki einungis hjálprana förn neyðarinnar, heldur og hatursins, og hann er jafn saklaus af því að hafa komið stríðinu af stað eins og þú. Eitt mál er öllum sameiginlegt: Mál hungursins og eyndarinnar.

(Neues Frauenleben — Wien).

Þegar blaðið var fullbúið til prentunar, kom símskeyti frá ráðherra:

**Stjórnarskrármálið og fánamálið
tekin aftur.**

Ráðherra segir af sér, en gegnir embættinu fyrst um sinn.

Kvbl. athugar þetta mál síðar.

Herþjónusta kvenna í Austurríki.

Heimsófriðurinn mikli, sem brauzt út svo fyrirvaralaust, hitti austurrísku konurnar, þar sem skyldan og tilfinningarnar bauð þeim. Ríkisfélag austurrískra húsmæðra hefir heiðurinn af því, að hafa gengist fyrir því að kalla konurnar af borgaraflokknum til starfa og ráða þeim öllum niður í reglubundna félagsheild, með reglubundnum, fyrirskipuðum störfum. Hjálparlið kvenna kom þegar fram, er karlmennirnir voru bодаðir í stríðið og urðu að skilja við konur og heimili fyrirvinnulaus. Almenn samskot voru þegar hafin til þess að bæta strax úr brýnustu neyðinni, og um leið var send út áskorun til kvenna í Wien um að gefa börnum fátækra

hermanna miðdagsmat, og á skömmum tíma kom fram fjöldi af tilboðum um slíkar fríviljugar matgjafir. Stór nefnd af duglegum konum stóð fyrir að koma á fót atvinnuskrifstofu, sem þegar kom að góðum notum og útvegaði mörgum atvinnu, sem áður voru atvinnulausir. Að sama skapi óx umhyggjan fyrir börnunum, sem séð var um að meira eða minna leyti. Oft komu stórir skarar af mæðrum með stærri og smærri börn með sér, til þess að sækja brauð, á þessar líknarstofnanir, handa sér og börnum sínum. Öll kvenfélög tóku lífandi þátt í þessari starfsemi, og næstum því jafnoft og fátæklingar báðust aðstoðar, komu tilboð um fríviljuga hjálp frá giftum eða ógiftum konum.

En þótt öll þessi félög gerðu hvað þau gátu til hjálpar, þá sást brátt að samvinna milli þeirra væri nauðsynleg, til þess að tryggja sér fullkomið gagn af þeim, og sundra engum kröftum, á slíkum reynslu- og sorgartímum, sem hefði verið mjög raunalegt. Þau sneru sér því til bæjarstjórnarinnar, sem kunni fullkomlega að meta þessa framboðnu hjálp, og vissi að aðstoð kvenna varð ekki of mikils metin undir slíkum kringumstæðum. Hún kom því heildarskipulagi á þessa starfsemi, eftir óskum kvenna, sem fullkomlega náði tilgangi sínum.

Án tillits til flokka eða stétta voru nú 17 konur valdar í miðstjórn fyrir »Stríðshjálpa« kvenna. Þær halda fund á hverjum fimtudegi undir forsæti borgarstjórafrúar Bertu Wejskirckner. Þær ákvarðanir sem gerðar eru á þessum fundum, eru lög fyrir allri þessari vinnu kvenna í hinum 21 umdæmum borgarinnar. Hver framkvæmdarnefnd samanstendur af formanni og varaformanni og nokkrum meðnefndarkonum, sem starfa á ólíkum sviðum og tilheyra öllum flokkum.

Þessar 21 umboðsnefndir hafa þessi ætíunarverk: *ad safna inn peningum og vörum, útvega atvinnu.* Undir það heyra aftur saumastofur, sem nýlega hafa verið stofnaðar og veita mikla atvinnu. *Útbýting á*

malarseðlum að alþýdueldhúsunum. Ráð og upplýsingar viðvíkjandi mæðraverndun og fósturun smábarna. Meðferð á *smábörnum* o. s. frv. Sömuleiðis að koma börnum fyrir í barnagarða á daginn, frá kl. 8 árd. til kl. 6 síðdegis, þar sem þau fengju mat og umsjón. Stöku sinnum eru nauðstöddum gefnir peningar, þegar nefndin hefir fullvissað sig um þörf fyrir þá. Námskeið eru haldin til að kenna konum að standa fyrir slíkum fátæktar-rannsóknunum.

Það sást brátt, að þessi sveita- og bæjarfélaga hjálp ætli ekki einungis að koma fram við börn og vandamenn hermanna, einkum af því þeir eiga kröfu til styrks frá landstjórninni. Því er það nú einkum orðin skylda þessara framkvæmdarnefnda að hjálpa þeim, sem orðið hafa atvinnulausir vegna stríðsins. Allir óska þess, að hin mikla neyð verði til þess að ríkulegar gjafir streymi inn, svo öllum verði hjálpað þannig, að hinar miklu matgjafir til þurfandi fólks geti tekið til starfa. Þeir sem ekki geta hjálpað með vinnu, ættu að gefa peninga. Og hjálpin ber ríkulega ávexti, eins og ætíð, þar sem menn finna að þeir hafi gert skyldu sína. Og hvenær hefir þessi skylda staðið oss nær en einmitt nú, þegar föðurlandsástin, mannástin og sjálfsverndunin býður oss að neyta allra krafta vorra.

(Tony Colbert. — Wien).

Enska kvennréttindakonurnar hervæðast.

Tvær auglýsingar.

England gerði heiminn forviða á þeim hraða og krafti, sem það sýndi, er það hervæddist. Við höfðum talað svo mikið um afskiftaleysi vort og deysð, að margir útlendingar trúðu oss, alveg eins og þýska stjórnin leit út fyrir að trúa skrafi blaðanna um »vandráði Englands« og löngun Írlands til að nota sér tækifærið. Brezka þjóðin er hreykin af þeim dagnaði, sem

hún hefir sýnt með því hvað hún hervæddist fljótt og rösklinga. Og brezkar konur eru hreyknar af annari vopnun. Sú saga er, sem hér fer á eftir:

Konurnar eru tilbúnar.

Kvenréttindalandsfélagið, sem hefir á að skipa 55,000 meðlimum, og 602 sambandsfélögum hefir haft sérstaka dild af þeim til þess að útvega sér pólitískar fréttir. Þessi deild gerir mikið gagn með því að hafa augu á rás viðburðanna, taka eftir hinni pólitísku herkænsku og grafast fyrir hinar stjórnfræðilega ástæður. Meðan allur þorri manna í Englandi beið eftir rás viðburðanna nær því lamaður af hinum óvænta ákafa, sem kastaði Nordur-álfunni út í stríðið, þá undirbjó stjórn Kvr.landsfél. sig til þess að kynna sér reglulega og fljótt ófriðarhorfunnar í Englandi. Konur sáu fyrir að ef stríðið yrði hafið þá yrði það til þess að þúsundum af konum yrði kastað atvinnulausum út á götuna og að þúsundir af öðrum konum, gagnteknar af ákafa eftir því að vinna landi sínu gagn, á tímum neyðarinnar, mundu flækjast hver fyrir annari, vegna samtakaleysis og æfingaleysis.

Konur gerðu því skjótlega ráð sín og allstaðar voru þær reidubúnar til starfa. Vér komum hér með útdrátt úr dagbókum Kvenréttindfélagsstjórnarinnar.

**Ágúst dagbók
Sambandsfélagsins.**

Mánud. 3. ágúst.

Hverri einustu félagssambandsdeild sé gert viðvart um hvaða varúðarreglum þau hafi að gæta ef stríð verður hafið. (Menn taki eftir hvaða vinna það hefir verið að koma þessum skeytum til allra 602 félaganna og leggja á öll þau ráð og fyrirskipanir, sem allar voru komnar í hendur hvers deildarritara daginn sem stríðið var hafið). Öll pólitísk agitation var þegar stöðvuð.

Þriðjud. 4. ágúst.

Miðstjórnarskrifstofa Sambandsins býður stjórnarskrifstofunum þjónustu sína með

það að taka á móti tilboðum um hjálp, bókfæra þau og greina í sundur.

Miðvikud. 5. ágúst.

Skýrslur um að stríðið sé hafið frá þriðjudagsnótt kl. 12.

Fimmtud. 6. ágúst.

Skorað á öll sambandsfélög og deildir að bjóða hjálparnefndum á hverjum stað þjónustu sína.

Föstud. 7. ágúst.

Framkvæmdarnefndin snýr sér til þýsku sendiherrasveitarinnar og býður að hjálpa þýskum konum og börnum sem nú eru kyrsett í London.

Fimmtud. 11. ágúst.

Aðalstöðin fyrir verklegu þjónustudeild Sambandsins, sem í eru samansafnaðar allar greinar af hjálparstarfsemi fálagsins opnar skrifstofur sínar í Parlamentsgötu 50. Westminster, þar sem er komið á fót friviljugum verkamanna-»Börs« sem hefir haft ábyrgðina á því að bókfæra nöfn og skilgreina framboðshjálp margra þúsunda kvenna allan síðasta mánuðinn.

Hið starfandi framkvæmdafélag var stofnað af hinni góðkunnna Mrs Harley. Hún var ein í aðalstjórn fyrir pílagrímsferð kvenréttindakvennanna sumarið 1913. Hún er systir Sir John French yfirherforingja Breta í bandamannaherum núna í stríðinu yfir í Frakklandi og Belgíu. Nú á febrúarfundinum síðastl. vetur gekk hún í lands-sambandið enska, sem hefir það fyrir verkefni, að safna yngsta og hraustasta fólkinu úr þessu sambandi til þess að vinna ýmsa »agitations«vinnu utan húss hvarvetna um allt landið.

Áður en stríðið braust út, þá tóku ýmsar félagsdeildirnar sig til og hófu pílagrímsferðir um ýms hérað landsins, fótgangandi, klæddar hinum fallega, græna einkennisbúningi sínum. Þær héldu þar úti fyrirlestra um hina löghlýðnu kosningarréltis »agitation«, bæði á stórbæjum og í smákotum. Það var mjög heppilegt, að starfsfólk Sambandsins var tekið inn í þetta félag, bæði vegna kunnugleika félagsins og stöðugra utan að komandi áhrifa til ýmsra starfa, og svo vegna vinsælda formannsins, Mrs. Harley.